

Posudek diplomové práce

Eliška Konopásková: Genderové rozdíly v delikvenci mládeže

Je vždy na škodu, když čtenář hned v úvodu narazí na problematický abstrakt, který o práci téměř nic neprozradí a je napsán v budoucím čase. První věta úvodu pak inzeruje porozumění trendu delikvence (?) a chybí v ní čárka, ta na začátku dalšího odstavce naopak přebývá (a další podobné chyby systematicky prolínají celým textem). Na s. 9 chybí začátek první věty. Chtě nechtě se recenzent pouští do čtení práce s jistou dávkou rozladění.

Práce začíná přehledem teoretických východisek, který je poněkud extenzivní a nenaznačuje zcela konkrétně cíle práce. Jde o to, že data ISRD nebyla primárně určena k testování jedné teorie a jejich omezení by bylo vhodné promítnout i do selektivnějšího přístupu k teorii. Jako poněkud nadbytečná se jeví kapitola o metodologii výzkumů.

Ještě na s. 30 se pořád ještě mluví o hypotézách poměrně obecně, zato se přichází s tezí, že dle teorie (které?) delikvence souvisí se sklonem k delikvenci. S tím by nepochybně souhlasil třeba Wikstroem, jenže ten kombinuje morálku se sebekontrolou, zatímco autorka směřuje pouze k morálnímu postoji. Co když ale celý rozdíl bude jen v tom, že dívky odpovídají na tyto otázky kompliantněji? Navíc jde o otázky nepřímé. Autorka si je vědoma problematičnosti indikátorů nedosažení pozitivních stimulů (31), ale nechává stranou problém, zda to, že se někdo chce vyučit, můžeme takto interpretovat (třeba v případě dítěte z rodiny podléhající sociální exkluzi). Tady bude teorie strainu vždy dosti problematickým východiskem. Autorka ostatně tento motiv celkem nečekaně záhy opouští.

Z hlediska struktury práce je čtenář konfrontován s nejasnou situací na s. 33, kde se dozví, že: *V předchozí části tohoto oddílu byla uvedena základní charakteristika datového souboru spolu s přehledem prevalence delikvence v celém datovém souboru i s krátkým zaměřením se na typy kriminality a jejich závažnost. V rámci této části práce byly také zmíněny základní genderové rozdíly v celkovém přehledu delikvence i s detailem na úrovni jednotlivých deliktů.* Má pocit, že v práci něco přehlédl, nebo že něco chybí. Svědčí o tom i odkaz na tabulku 6 (na s. 33 je tabulka 1). Slíbené přehledy se objevují později.

Dílčí připomínky:

Durkheimova koncepce anomie je vyložena poněkud zkratkovitě jako absence norem a sociální kontroly (nemluvě o tom, že původní koncepce ji spojovala s dělbou práce). Název práce A. Cohena je *Delinquent boys*. V teoretickém úvodu není dostatečně jasně osvětlena vazba mezi koncepcemi Hirschiho nebo Sutherlanda a GST.

Čtenáře pak šokuje výraz „ten týpek“ (17). Nepěkná je i „genderová“ chyba v příčestí (20), která se na stejné straně na jiném místě opakuje v obráceném gardu (dále např. na s. 55). Podivně vyznívají také věty typu *A to především s ohledem na opomenutí obvyklých omezení stereotypů, které prezentují ženu v roli oběti sexuálního obtěžování a znásilnění. A pokud už prezentují ženu v roli aktéra, tak v roli často jako prostitutku.*

Do indikátoru delikvence bych nezařazoval graffiti. Jinak by byl totiž delikventní i můj vnuk, který si to zkoušel zcela legálně na povoleném místě (za mé přítomnosti). Jinak je ovšem jasné, že jakmile zařadíme do indikátorů nošení zbraně a skupinové bitky, rozdíly v delikvenci chlapců a dívek narostou.

Ukázkou voluntaristického přístupu je postulované spojení mezi strainem a dealerstvím drog u dívek, aniž by se analyzoval mnohem jednoznačnější vztah ke konzumaci drog! (38)

Výrok o vyšším morálním uvědomění dívek není statisticky otestován (42). Interpretace výsledku na s. 44 může být ovšem i jiná. Na chlapce vlastně strainy nepůsobí, protože prostě mají větší sklony, naopak delikventní dívky reagují na strainy.

Trvalým nedostatkem je špatné číslování grafů (např. 53).

Interpretace efektu kardinálního prediktoru morálky je problematická v tom, že posun o jeden stupeň nemusí mít stejnou váhu (v intervalu *velmi špatné – špatné* v porovnání s *špatné – ne špatné...*).

Velká pozornost je věnována jednotlivým modelům, i když jsou poměrně slabé. Jde tedy spíše o celkem solidní cvičení. Je jistě dobré sledovat interakce, ale čekal bych, že bude ještě provedena analýza zvláště pro podsoubory chlapců a dívek. Ta by mohla přinést nové nebo zpřesňující pohledy na exponované hypotézy (nemluvě o rozšíření možnosti kontrolovat další relevantní proměnné).

Nabízené závěry práce přinášejí poněkud nadbytečnou rekapitulaci teorie a do připomenutí hlavních výsledků zahrnují i poměrně odvážné konstrukce ve snaze přizpůsobit výsledky teorii. Zůstává velkou otázkou, proč do analýzy řadit dealerství drog, ale naopak vynechat viktimizaci jako nápadný zdroj strainu (autorka to pouze suše konstatuje). Konfirmativní ambice se mi zdá být poněkud přehnaná.

Celkový dojem práce samozřejmě kazí velmi špatná interpunkce, řada pravopisných chyb a špatné číslování tabulek a grafů. Mám značné pochopení pro využití teorie strainu, ale ta mohla být koncepčně mnohem lépe uchopena a operacionálně vytříbena. Práce nese známky chvatu při dokončení a mám neodbytný pocit, že autorka je schopna lepších výkonů. Obhajoba práce nebude snadnou záležitostí a nevím, zda případné přijetí práce v této podobě nebude autorku v následujících letech spíše „strašit“.

Jako hodnocení nicméně navrhuji stupeň **dobře**.